

Högskolan Dalarna
Rektor

Luntmakargatan 13, Box 7851,
SE-103 99 Stockholm, Sweden
Tfn/Phone: +46 8 563 085 00
Fax: +46 8 563 085 50
hsv@hsv.se, www.hsv.se

Riitta Rätty
08-563 087 69
riitta.ratty@hsv.se
BESLUT

2012-02-14
Reg.nr 641-3869-11

Beslut om tillstånd att utfärda socionomexamen

Högskoleverket beslutar att ge Högskolan Dalarna tillstånd att utfärda socionomexamen.

Ansökan och ärendets hantering

Högskolan Dalarna har den 1 juni 2011 ansökt till Högskoleverket om tillstånd att utfärda socionomexamen. För granskning av ansökan har Högskoleverket utsett följande sakkunniga: professor Stina Johansson, Umeå universitet, professor Peter Dellgran, Göteborgs universitet, samt kvalitets- och utvecklingschef Per-Olof Forsblom, Uppsala kommun. Underlag för bedömningen har varit ansökan med kompletteringar och intervjuer med Högskolan Dalarna 15 december 2011. De sakkunnigas yttrande bifogas.

Bedömning

Bedömningen har gjorts utifrån de krav som ställs i högskolelagen och högskoleförordningen och utifrån de kvalitetsaspekter som Högskoleverket har utarbetat. De sakkunnigas bedömning är att Högskolan Dalarna bör ges examenstillstånd för socionomexamen. Högskoleverket instämmer i denna bedömning.

Beslut

Högskoleverket beslutar att ge Högskolan Dalarna tillstånd att utfärda socionomexamen.

Beslut i detta ärende har fattats av universitetskanslern Lars Haikola efter föredragning av utredaren Riitta Rätty i närvaro av stabschefen Lennart Ståhle, avdelningschefen Maria Sundkvist och enhetschef Tomas Egeltoft.

Lars Haikola

Riitta Rätty

Kopia till:

Utbildningsdepartementet

Stina Johansson, Umeå universitet

Peter Dellgran, Göteborgs universitet

Per-Olof Forsblom, Uppsala kommun

Prövning av ansökan om tillstånd att utfärda socionomexamen vid Högskolan Dalarna

Reg. nr 641-3869-11

Bedömagruppens yttrande

Bedömagruppen har bestått av professor i socialt arbete Stina Johansson, Umeå universitet, professor i socialt arbete Peter Dellgran, Göteborgs universitet, och kvalitets- och utvecklingschef Per-Olof Forsblom, Uppsala kommun.

Vår bedömning baseras dels på högskolans skriftliga ansökan med kompletteringar, dels på intervjuer genomförda den 15 december 2011. Intervjuerna omfattade samtal med ledning, lärare, studenter och representanter från praktikfältet.

Vår prövning har, förutom vad som föreskrivs i högskolelagen och högskoleförordningen, utgått från de kvalitetsaspekter som Högskoleverket tillämpar vid examenstillståndsprövningar (Högskoleverkets rapport 2007:59 R) samt den utvärdering av socionomutbildningar i Sverige som publicerades i december 2009 (Högskoleverkets rapport 2009:36 R).

Bakgrund

Socionomutbildningen

Den process som lett fram till föreliggande ansökan om examenstillstånd för socionomexamen påbörjades år 2000. Som resultat av ett utvecklingsarbete startade Högskolan Dalarna socialarbetarprogrammet, 210 högskolepoäng, hösten 2005, och sociala omsorgsprogrammet förlängdes till 210 högskolepoäng år 2004. Den senare utbildningen upphörde 2010. Högskolan Dalarna ansökte 2009 om examenstillstånd för socionomexamen, en ansökan som avsågs efter prövning 2010. Kritik riktades mot framför allt lärarkompetens och forskningsmiljön. Högskolan Dalarna inkom med en förnyad ansökan om examenstillstånd sommaren 2011.

I den föreliggande ansökan har högskolan tagit fasta på råden från sakkunniga i den tidigare granskningen samt den nationella utvärderingen av socionomutbildningen 2009. Det man nu ansöker om är examenstillstånd för en socionomutbildning för en planerad årlig antagning av 60 studenter, dvs. som högst 210 helårsstudenter.

Högskolan har frigjort strategiska resurser för utvecklingsarbetet och högskolans ledning har gett satsningen stöd. Trots neddragningar vid högskolan i övrigt har den planerade socionomutbildningen fått oförminskad tilldelning. Ledningen planerar också att fortsättningsvis prioritera denna utbildning, något som även får stöd från det omgivande samhället.

Högskolan Dalarna har i sin ansökan presenterat en preliminär utbildningsplan och kursplaner för den tänkta socionomutbildningen om 210 högskolepoäng. Utbildningen bygger på en systematiskt genomförd integration av högskole- och verksamhetsförlagda studier och bärs upp av flera ämnen med socialt arbete som huvudområde (120 högskolepoäng) och med sociologi (60 högskolepoäng), psykologi (15 högskolepoäng) och rättsvetenskap (15 högskolepoäng).

Utbildningens verksamhetsförlagda utbildning omfattar 30 högskolepoäng och sker inom ämnet socialt arbete och syftar till att integrera teori och praktik, fördjupa kunskaperna inom välfärdsområdet, och utveckla den yrkesmässiga och personliga identiteten. De 30 högskolepoängen är uppdelade på fyra perioder; under andra terminen 3 högskolepoäng, tredje terminen 6 högskolepoäng, femte terminen 6 högskolepoäng och sjätte terminen 15 högskolepoäng.

Utbildningens självständiga arbete (examensarbete) omfattar 15 högskolepoäng i socialt arbete och skrivs under utbildningens sjunde termin.

Professionsseminarier organiseras i samverkan mellan utbildningen och yrkeslivet 1-2 ggr per termin. Syftet är att ge studenter och avnämare möjligheten att delta i diskussioner som gäller det sociala arbetets forskning och framtida utveckling. Forskningsseminarier organiseras varannan vecka inom området Hälsa och välfärd, varav 1-2 gånger per termin behandlar forskning inom ämnet socialt arbete.

Organisation

Socionomutbildningen är organiserad inom en av de fyra akademierna vid högskolan, Akademin Hälsa och samhälle, som sorterar direkt under Rektor och Högskolestyrelsen. Högskolans ambition är att forskningsprofilen Hälsa och välfärd ska bli ett område med forskarutbildning.

Forskningsmedel fördelas inom akademien enligt regler som antagits och som bygger bland annat på publiceringsgrad.

Bedömning

Utbildningens förutsättningar

Lärarkompetens

I den tidigare prövningen bedömdes lärarkompetensen i socialt arbete vara otillfredsställande. Utvecklingsarbetet har lett till att lärarkompetensen i ämnet stärkts. Tre lektorer, varav två biträdande lektorer, som disputerat i socialt arbete har anställts.

Den sammanlagda lärarresursen motsvarar 5,3 heltidsekvivalenter, varav 3,6 inom socialt arbete. Lärarna utgörs av två professorer, tolv lektorer och sju adjunkter, varav en av adjunkterna har disputerat. Disputerade lärares undervisning utförs till 40 procent av personer som disputerat i socialt arbete. Ytterligare 5 av lärarna håller på att doktorera inom området.

Generationsväxling bland lärarna är nyligen genomförd och det finns en strategi för den framtida kompetensförsörjningen. De disputerade lärarna i socialt arbete har genomgående en hög andel kompetensutveckling/forskning i tjänsten (20-60 procent). Den planerade utbildningen saknar för närvarande docenter i undervisningen. Professorn i socialt arbete planeras undervisa 15 procent av sin tjänstgöring i utbildningen.

Vår bedömning är att lärarkompetensen är tillfredsställande.

Utbildnings- och forskningsmiljö samt infrastruktur

I den tidigare prövningen gjordes bedömningen att den utbildnings- och forskningsmiljö inom vilken socionomutbildningen ska genomföras, var svag och relativt begränsad, men samtidigt under uppbyggnad. Det har sedan föregående ansökan gjorts betydande ansträngningar och specifika satsningar för att förstärka såväl utbildningsmiljön som anknytande forskningsverksamhet. Särskilt betydelsefullt är att den professor som tidigare enbart hade en halvtidstjänstgöring nu är heltidsanställd och på heltid har som uppgift att stärka forskningsmiljön men också medverka i den föreslagna socionomutbildningen. Därtill har framför allt de nyanställda lektorerna, genom att särskilda medel avsatts, fått stort utrymme inom ramen för sina tjänster att bedriva forskning och aktivt medverka i fortsatt uppbyggnad av forskningsverksamheten. Sammantaget har detta inneburit ett ökat inslag av forskargrupper och samarbete med forskare vid andra lärosäten samt en ökning av antalet pågående forskningsprojekt. Dessutom har ett intensifierat arbete skett med att utveckla och implementera en tydlig forskningsstrategi och att utarbeta ansökningar om nya, externt finansierade forskningsprogram och projekt. Även aktiviteten för att med externa me-

del, och i samarbete med andra lärosäten, öka antalet doktorander har stärkts. Det ska också nämnas att området Hälsa och välfärd är ett prioriterat område i den forskningsstrategiska planen för Högskolan Dalarna. Det faktum att socialt arbete gjorts till huvudområde för den tilltänkta socionomutbildningen, och att flera nya lektorer med förankring i socialt arbete har anställts, torde dessutom ha förstärkt utbildningsmiljön väsentligt och gett ämnet socialt arbete en klart starkare ställning än tidigare.

Vår bedömning är att utbildnings- och forskningsmiljön samt infrastruktur är tillfredsställande.

Utbildningens utformning

Styrdokument

Utbildningsplanen för den tänkta socionomutbildningen är på ett övergripande plan tydlig och informativ. Utbildningens mål, huvudsakliga uppläggning och innehåll är väl beskrivna och framstår som genomtänkta vad gäller utbildningens struktur, specifikt kursinnehåll samt progression.

I förhållande till den tidigare ansökan har samtliga kursplaner för den planerade utbildningen reviderats på flera viktiga punkter. Examenmålen har genomgående anpassats till Bolognamodellens föreskrifter om kunskaps-, färdighets- och värderingsmål, och undervisnings- och examinationsformer har specificerats för kurser, delkurser och delmoment.

Vidare har beskrivningen av den verksamhetsförlagda utbildningens syfte, omfattning och innehåll utvidgats och förtydligats i den nya utbildningsplanen. Den otydlighet som tidigare fanns när det gällde examinationen av den verksamhetsförlagda utbildningen är nu undanröjd genom genomarbetade och klara beskrivningar av examinationsformer och -underlag samt betygsättning.

I den tidigare granskningen påpekades vissa brister vad gäller inslaget av personlig och professionell utveckling (PPU) i utbildningen. De PPU-relaterade momenten är nu beskrivna i såväl utbildningsplan som berörda kursplaner.

Vår bedömning är att styrdokumenterna är tillfredsställande.

Utbildningens innehåll, kurslitteratur och examination

Av kursplanerna kan vi utläsa att utbildningen har den bredd man kan kräva av en socionomutbildning. Hela livsloppets problematik och olika former av sociala problem finns representerade i litteraturen, liksom teorier om social avvikelser och behandlingsmetoder. I undervisningen och litteraturen finns också de socialpolitiska och välfärdspolitiska frågorna belysta, liksom brukarperspektivet. Sociologisk teori är väl företrädd.

Progressionen i utbildningen kan avläsas i kursplanerna, där förkunskapskraven anges för varje kurs. Utbildningsinnehållet blir alltmer komplext samtidigt som studenten förväntas ta ett allt större ansvar för sina studier. På de flesta kurser används en tregradig betygsskala och kriterier för betyget väl godkänd finns tydligt angivna. Internationell litteratur används från första till sista terminen.

Examinationsformerna är varierande, med inlämningsuppgifter, hemtentamina, salstentamina, samt aktivt deltagande i seminarier och praktiska övningsmoment.

Den verksamhetsförlagda utbildningens uppläggning (VFU) framgår av utbildningsplanen. Under den första och andra perioden är det en tonvikt på att observera och beskriva det sociala arbetets praktik. Under den tredje perioden ökar andelen eget arbete under handledning och under period fyra förväntas studenten kunna utföra tilldelade arbetsuppgifter mer självständigt. Fördelningen av VFU på fyra perioder upplevs som en bra form av de studenter som går det nuvarande snarlika socialarbetarprogrammet, där man successivt kan omsätta det man lärt i teorin i praktisk verksamhet.

De bedömningsblanketter som VFU-utbildarna/handledarna använder vid utvärdering av studenterna är utarbetade efter de olika kursernas mål för den verksamhetsförlagda utbildningen. VFU-handledarna har i de allra flesta fall adekvat utbildning och merparten har genomgått handledarutbildning.

Momenten för personlig och professionell utveckling finns angivna i form av lärandemål i kursplanerna, såväl för de campusförlagda som för de verksamhetsförlagda delarna av utbildningen. De särskilda målen för PPU-momenten kommer också att anges på den bedömningsblankett som används i den verksamhetsförlagda utbildningen, liksom i utbildningens VFU- och programhandböcker.

Högskolan har valt att inte poängsätta de PPU-relaterade momenten. De är istället integrerade i lärandemålen för flertalet av utbildningens kurser. Högskolans mening är att detta förbättrar möjligheten att förverkliga progressionen i den personliga och professionella mognaden hos studenterna. I samband med utvärderingen 2009 framfördes det från studenternas sida att PPU:n ska vara poängsatt. Vi ser fördelarna med poängsatta moment och ber högskolan överväga en sådan modell.

Vår bedömning är att undervisningen, kurslitteraturen samt examinationsformerna är tillfredsställande.

Utbildningens resultat

Säkring av examensmålen

I samtliga kursplaner för den planerade utbildningen är kravnivåer, examinationsformer och betygskriterier tydligt beskrivna. Enligt ansökan kommer det

till varje kurs dessutom finnas en studiehandedning som kommer att tydliggöra krav och betygskriterier ytterligare. För att stärka möjligheterna till att säkra examensmålen när det gäller utbildningens självständiga arbeten (examensarbeten) har dels bedömningskriterier och bedömningsmallar för dessa utvecklats (som är tänkta att användas av examinerande lärare), dels en uppsatsguide utarbetats som stöd för studenternas uppsatsskrivande. Delvis har detta genomförts inom ramen för ett fortlöpande utvecklingsarbete med två andra lärosäten.

Säkring av utbildningens kvalitet

Som ett led i säkringen av utbildningens kvalitet, och för att förstärka sammanställning och analys av kursutvärderingar, har nya regler för ansvar och hantering av kursutvärderingar antagits. Dessutom har man på högskolegemensam nivå en ambition att införa ett nytt nätbaserat kursutvärderingssystem. Vid högskolan genomfördes en omorganisering under 2011 som bland annat har inneburit ett ökat ansvar på högskolegemensam nivå vad gäller kvalitetsuppföljningen av högskolans olika utbildningar. Syftet är att förstärka kvalitetsarbetet vid hela lärosätet och särskilt granska att utbildnings- och examensmål uppnås. En pilotmodell för detta granskningsförfarande har utvecklats som enligt ansökan ska prövas på kurserna i socialt arbete. Det är angeläget att de planerade förbättringarna genomförs.

Vår bedömning är att säkringen av såväl examensmål som utbildningens kvalitet är tillfredsställande.

Samlat omdöme

Vi finner att det utvecklingsarbete som pågått vid Högskolan Dalarna, med stöd av ledning och omgivande samhälle, har resulterat i ett förslag till socio-nomutbildning av hög kvalitet. Högskolan Dalarna har rekryterat nya lektorer som stärkt lärar- och forskarkompetensen. Generösa möjligheter till kompetensutveckling kan möjliggöra att en hög lärarkompetens behålls och utvecklas. Samtidigt ser vi här en sårbarhet då satsningen hittills grundats på en särskild satsning och på externa medel. Vi bedömer dock inte att denna utbildning skulle vara utsatt för större ekonomiska risker än vad också andra liknande utbildningar måste hantera.

Utbildningens uppläggning är i stort tillfredsställande. Såväl utbildningsplaner som kursplaner är tydliga och informationsrika. Vi vill särskilt lyfta fram den verksamhetsförlagda utbildningen som här getts en tydlig och genomtänkt struktur i förhållande till de teoretiska momenten. Tydligheten, menar vi dock, brister vad gäller PPU:n. Den beskrivning den getts tyder på att den genomförs på ett likvärdigt sätt som vid andra lärosäten, som en strimma genom hela utbildningen. Den skiljer sig dock i ett avseende från andra lärosätens uppläggning då den saknar poängsättning. För oss är detta inte avgörande för bedöm-

ningen, men vi vill gärna framföra poängsättning av PPU:n som ett förslag till förbättring.

Bedömarens förslag är att ansökan beviljas.

Professor Stina Johansson, Umeå universitet (ordförande)

Professor Peter Dellgran, Göteborgs universitet

Kvalitets- och utvecklingschef Per-Olof Forsblom, Uppsala kommun